



Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. III. De Incendiarijs, & Violatoribus Ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

S. III.

De Incendiarijs, & Violatoribus Ecclesiarum.

S U M M A R I U M.

- 81. &c. Quinam sint, & dicantur Incendiarij?
- 86. &c. Quotuplicis sint generis?
- 88. Incendium potest contingere casu,
- 89. culpa.
- 90. Et Dolo.
- 91. Dolus nunquam presumitur.
- 92. &c. In dubio presumitur Incendium contigisse casu fortuito.
- 95. Quae probatio requiratur, ut dicatur contigisse culpa?
- 96. &c. Quis obligetur ad reparandum damnum, si culpa alicujus probata est?
- 99. Quae sit poena Incendii ecclesiae?
- 100. Poena illius excitati dolo de Jure Civili.

- 101. &c. Poena Juris Ecclesiastici.
- 104. &c. In quibus personis, & casibus poena ordinaria Incendiatorum locum habeat?
- 109. &c. Quibus casibus sit mitiganda?
- 112. &c. An exasperanda propter frequentiam?
- 115. Quinam censeantur esse Violatores Ecclesiarum, & quae sit eorum poena Jure Imperiali antiquiori?
- 116. Recentiori Ordinationis Carolinae?
- 117. Ecclesiastico?
- 118. Quid requiratur, ut incurrant Excommunicationem?
- 119. An sint ad poenitentiam admittendi?

Quæritur 1. quid sint Incendiarij? Incendiarij hoc loco vocantur, qui dolo, ac deliberato animo, & sive odio, & vindictæ, sive alicujus commodi, & lucri consequendi studio impellente, oppida, pagos, prædia, domos, aut alia aedificia, vel bona aliena, ut segetes, acervos fructuum, tœni &c. per se, vel per alios apposito igne incendunt, vel ad hoc auxilium, aut consilium scienter præstant *can. cum devotissimam 8. caus. 12. q. 2. can. pessimam 32. caus. 23. q. 6. c. quis domum 6. de Injur. Pirhing hic n. 47. König n. 19. Wiestner n. 31. Reiffentuel n. 25.*

Ex quo sequitur 1. non esse Incendiarium, qui propriam domum, vel segetem incendit, quamvis peccet abutendo re sua. *Pirh. hic n. 47. Excipitur*, nisi hoc faciat eo fine, ut propria domo, vel segete combusta, ignis vicinorum quoque domus, aut segetes corripiat, easque consumat; nam iste, etiam si flamma mox extinguatur, & non nisi Incendiarij aedes comburat; vicinis verò aedibus non noceat, nihilominus Incendiatorum supplicio debet affici. *Carpzov. pra. l. crim. q. 38. n. 46.* quia per eum non stetit, quo minus vicina aedes fuerint inflammata, quippe quas, nisi conservata fuissent protectione Divina, & hominum industria, Reus volebat perditas.

2. Non est Incendiarius, neque Incendiatorum poenis subjacet, qui alienam domum, vel aliam rem incendit autoritate, vel mandato ejus, qui potestatem habet indicendi bellum. *Pirhing l. cit.* siquidem bellum justum sit: secus est, si bellum sit aperte injustum, aut ab eo mandatum datum, qui non habet potestatem indicendi bellum. Et hinc, qui in seditione,

vel ab hostibus publicis emissi domos & villas incendunt, mandato suo incendere jussi sunt, à poenis Incendiatorum non excusantur.

3. Denique non est Incendiarius qui negligentia sua est causa incendii; quamvis enim iste teneatur ad interesse, & damnum reparandum *c. fin. de Injur* non tamen tenetur poenam Incendiarii, nisi fuerit tam lata culpa, ut dolo sit proxima *l. si fortitudo 11. ff. de Incend. Host. summ. b. tit. de Incendiar. n. 1. Sylv. V. Incendiarius n. 1. Pirhing n. 47. Reiffentuel n. 26.*

Quæritur 2. quotuplicis generis sint Incendiarii? alii sunt *simplices*, alii *conductitii*, quod certâ pecuniæ summâ conducti, operam suam ad committendum incendium locant. *Priores Joan. Schneid. in §. capite 14. Inst. de Leg. Aquil. n. 5. §. de Jure veteri Saxon.* vult simpliciter vocari *Brenner* / & gladii poenam afficiendos; posteriores verò indigitari per vocem *Mordbrenner* / & puniendos rotâ.

Sed usu Tribunalium constat, omnes etiam simplices incendiarios affici poenam ignis, neque inter hos, & conductitios in vulgari nostra sit nomenclationis discrimen, cum indifferenter Incendiarii omnes Germanicè *Mordbrenner* appellari queant: nisi fortè *Mordbrenner* illos vocare velis, qui incendium necandi, spoliandique causâ committunt; *Brenner* verò eos, qui solo odio, invidia, & nocendi libidine agitati, nullius alterius lucri, vel spoliî intuitu, certam aliquam domum, vel prædium incendunt: quam differentiam non improbat *Carpzov. q. 38. n. 12.*

Quæritur 3. quot modis contingere possit Incendium? tribus modis hoc

hoc potest contingere, casu, culpâ, & dolo. Si casu contigerit, ut culpâ caret, sic etiam à pœna immune est, neque obligationem reparandi damnum illatum affert. Gaill. l. 2. obs. 21. n. 1. Farin. prax. crim. q. 110. à n. 3. König hic n. 25. v. incendii, Reiffenstuel n. 31. Wiestner n. 32. & constat ex l. fortuito 11. ff. de Incend. junct. l. siquis 9. S. si colonis 3. ff. locat. ibi, Siquidem fortuitus casus incendiû causam intulerit, non præstabit periculum Locator.

89 Si culpâ, distinguendum est; nam si culpâ latâ contigerit, ejusdem reus in foro utroque tenetur ad reparationem ædium incendio consumptarum, & aliorum damnorum; si verò *Levi*, aut *Levisima*, in foro externo quidem condemnatur ad interesse, in interno autem, & ante Judicis sententiam ad nihil obligatur; quia in hoc foro ad reparationem solum obligat culpa Theologica, & quæ hanc supponit, scilicet Culpa lata. Sylv. V. Culpa n. 6. Molin. tr. 2. de I. & I. D. 698. n. 6. Wiestn. n. 33. Reiffenst. n. 30.

90 Superest igitur, ut pœna Incendiariorum ordinaria duntaxat tangat reos Incendij dolo causati; nam quæcunque Culpa etiam lata in delictis non æquiparatur dolo l. in lege Cornelia 7. ff. ad Leg. corn. de Sicar. Gloss. ibid. V. culpa lata, Clar. S. fin. q. 84. pr. Farin. prax. crim. q. 110. n. 10. Wiestner n. 34.

91 Quæritur 4. Quonam modo ex tribus hæcenus recensitis excitatur præsumatur incendium, in alicujus ædibus exortum, de cujus origine, & authore non constat? Certum est, non præsumi excitatum dolo; nam dolus nunquam præsumitur l. meritò 51. ff. pro Socio, sed perpicuis indicis probandus est l. dolum 6. C. de Dol. mal. Reiffenstuel hic n. 36.

92 Dubium est, an casu fortuito, an verò inhabitantium culpâ præsumatur exortum? Fachin. l. 1. contr. c. 87. Wefenbec. ff. de Incend. n. 6. Carpov. præf. crim. q. 39. à n. 62. Pirhing hic n. 49. v. præterea, Reiffenstuel ibid. n. 37. putant, quòd præsumendum sit potius exortum culpa inhabitantium: cons. docent, Patrefam. cum hic aliàs ex domesticorum culpâ obligetur, teneri hoc casu ad reparationem damni, per incendium in suis ædibus exortum vicinis illati, si non probaverit id casu accidisse; quam sententiam theoreticè veriore cenfet Haun. tom. 6. de I. & I. tr. 2. n. 342. Rationem dant, quia in dubio præsumitur id, quod plerumque contingit. Ædium autem incendia culpa inhabitantium plerumque excitantur l. nam salutem 3. S. cognoscit 1. ff. de Offic. Praef. vigil. & l. si vendita 11. ff. de peric. & commod. rei vendit. ergo &c.

Sed dicendum, incendium tale nisi probetur ortum culpâ alicujus hominis certi, inter casus fortuitos numerandum. Alex. cons. 50. n. 9. Gaill. l. 2. obs. 21. n. 2. & obs. 23. n. 4. Farin. prax. crim. q. 110. n. 93. Harpprecht in S. capite 14. Inst. de Leg. Aquil. n. 9. Wiestner hic n. 37. Reiffenstuel ibid. n. 37. & 38. & sumitur ex l. contractus 23. ff. de R. J. l. si ut certo 5. S. quod verò 4. & l. in rebus 18. ff. commodat.

Ratio est, quia etsi incendium præsumatur ortum culpâ inhabitantium, & quidem omnium, quando de uno certo non constat, tamen hæc præsumptio non sufficit ad condemnandum omnes, vel unum certum; nam ad hoc requiritur probatio certa aut verè, aut præsumptivè, & dubia non sufficit c. in presentia 2. de Probat. igitur si post inquisitionem, quæ utique fieri debet; contra aliquem in specie culpa præsumi non potest, debent absolvi omnes, & ipse etiam Paterfam. cum utique æquum non sit, ut hic præter maximum detrimentum proprium sine sua culpa ferat damnum, quod aliis alterius, præsertim incerti negligentia datum est, ne afflicto addatur afflicto contra Regulam, sumptam ex c. ex parte 5. de Cler. egrot. & l. Divus 15. pr. ff. de Offic. Praesid.

Dixi verè, aut præsumptivè; nam ad probandam culpam, ex qua incendium oritur, sufficientes præsumptiones, & conjecturæ, modò tales illæ sint, quæ moralem faciant certitudinem. Gabr. cons. 159. n. 7. & seqq. nam in dubio contra aliquem certum procedi non potest. Quam autem præsumptiones, & conjecturæ culpam aliquorum sufficienter probent, explicat Farin. q. 110. cit. ubi totam hanc materiam latè discutit.

Superest ergo quæstio, quis ad reparandum damnum, incendio datum, obligetur, quando hoc ortum probatur ex culpa alicujus hominis certi? quæ tamen facillè solvitur distinguendo, an sit ortum ex culpa ipsius Patrisfam. in domo propria, an verò ex culpa alicujus alterius. Si ex culpa ipsius Patrisfam. hic ad reparandum damnum, ex incendio vicinis ortum, tenebitur secundum dicta n. 90. Si ex alterius culpa, videndum, an ortum sit ex culpa famuli, an alterius ædes inco-
96
97

97 Si hoc secundum, Patresfam. circa reparationem damni, ex incendio orti, conveniri non potest, cum rationem pro cæteris inquilinis non teneatur reddere, nisi illi suspecti essent, & iste ipse, dum pro talibus habebantur, recepisset. Si prius, Paterfamilias ex culpa famuli solum tenetur, si hic deliquit in officio, & à Patresfam. sciente eum negligentem esse, assum-

assumptus fuit: secus, si pro fideli, & diligente communiter sui habitus. Mascard. concl. 894. n. 19. Farin. prax. crim. q. 110. n. 115. Carpzov. pract. crim. q. 39. n. 53. § seqq. Wiestner hic n. 37. Reiffenstuel *ibid.* n. 40.

98 Dixi, si hic deliquit in officio; nam siquid extra officium sibi commissum patravit, ut si ignem à focario, coquo aut aliis officio isti à Patrefam. præpositis re&è subiectum, re&ctum, extinctum, vel sopitum alius ex domesticis suscitet, accendat, negligenter custodiat, & sic incendij causam præbeat, factò, vel delicto illius dominus non obligatur: & ratio est, quia Paters. non præstat culpam illorum, qui deliquerunt in officio, & quod ab ipso deputati non sunt. Estque perinde, siue sint famuli, siue uxor & liberi, siue advenæ, & extranei, quorum operâ Paters. non fuit usus. Mascard. de probat. Concl. 892. n. 11. § 12. Menoch. l. 2. arbitr. cas. 390. n. 12. Carpzov. q. 39. cit. n. 54. § 55.

99 Quæritur 5. quænam sit poena incendij culpâ, aut dolo excitati? & incendij culpâ quacunque, etiam latâ, sine dolo excitati poena certa per Leges definita non est: hinc dictanda est arbitrio Judicis, qui id faciet, adductâ in considerationem qualitate culpæ, incendij ex ea orti, & personarum, pro quarum varietate plecti potest, & solet vel severa reprehensione, vel multâ pecuniariâ, vel etiam corporali v. g. incarcerationis, relegationis, fustigationis aut alia simili poena, citramutationem tamen, & mortem. Farin. prax. crim. q. 110. n. 115. Carpzov. pract. crim. q. 39. a n. 33. Wiestner hic n. 34. Reiffenstuel *ibid.* n. 29.

100 Incendij dolo excitati rei Jure Imperiali veteri pro qualitate personarum, incendij, & damni ex eo orti multabantur exilio, deportatione in Insulam, vel capite ple&ctebantur, aut verberati tradebantur bestis, vel comburebantur. l. qui ades 9. & l. fin. §. fin. ff. de incend. l. si quis 10. ff. ad Leg. cornel. de Sicar. & l. capitalium 28. §. incendiarij 12. ff. de pæn. Recentiori autem Ordinationis Carolinæ art. 125. Incendiarij dolosi, absque ulla personarum, & damni distinctione jubentur vivi comburi: ad evitandum tamen desperationis periculum, præsertim si reus sit poenitens, prius ei intercluditur spiritus, quàm comburatur, prout statutum est Jure nostro Provinciali Bavarico Maleficijs - Process. Tit. 8. art. 9.

101 Jure Ecclesiastico distinguendum est inter Incendiarios Clericos, & Laicos. In Clericos nulla poena certa est prodita, forte quia Conditores Canonum non sunt arbitrati aliquem Clericorum tantum scelus patratum sine omni sua voluptate, aut utilitate, & cum magna aliorum ja-

ctura: hinc arbitraria est eorum animadversio. Diaz pract. crim. c. 109. Pirhing hic n. 50. Quoad Laicos SS. Canones distinguunt inter eos, qui incendunt Ecclesias, Cœmeteria, aliâque loca Sacra, & Religiosa, vel his contigua ad 30. passus, & inter eos, qui incendunt, vel mandant incendiædificia alia profana.

Priores incurrunt Excommunicationem ipso facto can. canonica 107. junct. Gloss. V. violatores caus. 11. q. 3. & can. omnes Ecclesie 5. caus. 17. n. 4. à qua Excommunicatione ante denuntiationem quidem absolvere potest Episcopus, post denuntiationem verò eorum per Ecclesiam factam solus Papa c. tua 19. de Sent. excomm. Host. summ. Rubr. de Incendiarij. b. tit. n. 9. Sylv. V. Incendiarius q. 1. n. 2. Clar. §. fin. q. 77. n. 19. § 20. Farin. q. 110. n. 15. Barbof. in c. tua cit. n. 2. Gonzal. in c. 5. b. tit. n. 5. Vallens. hic §. 3. n. 5. §. quantum, Zœf. *ibid.* n. 9. Pirhing n. 49. König n. 25. §. ob incendium, Reiffenstuel n. 35. Wiestner n. 39. Excipitur articulus mortis; nam in hoc Incendiarios poenitentes absolvere potest quilibet Sacerdos, & absoluti sepeliri in cœmeterio, seu loco Sacro. Vallens. l. cit.

Posteriores per sententiam excommunicandi sunt can. si quis 31. & can. pessimam 32. caus. 23. q. 8. Sed consuetudine & ipsi Excommunicationem ipso Jure, & factò incurrunt, prout cum Host. & Sylv. l. cit. asserunt Azor. p. 1. l. 9. c. 17. q. 11. Barbof. hic n. 4. Pirhing n. 49. §. incendiarij, Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 32. Præterea nec isti, nec priores sunt admitendi ad poenitentiam, absolvendi, aut sepeliendi in loco Sacro, nisi prius damna resarciant, aut de ijs resarciendis cautionem præstiterint. can. pessimam cit. & c. in litteris 5. b. tit. Quod si cautione ante mortem præstita, Incendiarius poenitens fuerit absolutus, in loco Sacro sepeliri poterit, ita tamen, ut hæredes illorum ad reparationem damnorum, ex incendio secutorum, teneantur, & compellantur, quantum facultates defuncti ferunt c. in litteris cit. quia adeundo hæreditatem videntur ex quasi contractu se obligare ad ea, ad quæ tenebatur defunctus l. ex depositi 22. ff. de O. §. A. Vivian. in c. cit. pr. Barbof. *ibid.* n. 1. Vallens. n. 5. cit. Zœf. n. 11. König n. 25. §. ob incendium.

Quæritur 6. in quibus personis, & casibus poena ordinaria Incendiatorum, nempe ignis locum habeat? R. 1. locum habet in omnibus cujuscunque sortis, & conditionis reis: adeoque nec faminas excusat fragilitas sexûs; quia hæc eas non subtrahit à poenis ordinarijs, nisi in casibus Jure expressis. Tiraquell. de Poen. Nn tem;

temper. caus. 9. n. 5. & caus. 11. n. 23. Oddus *de rest. in integr. p. 1. q. 10. art. 5.* Farin. *prax. crim. q. 98. n. 11.* Carpzov. *pract. crim. q. 38. n. 19. & seqq.* Neque ab hac poena recentiori Jure *Const. Carolin. cit.* immunes sunt Nobiles, vel alia in dignitate constituti; quia *cit. Constitutio* loquitur generaliter. Qui autem generaliter loquitur, nihil excludit, & pro expresso habetur, quod in genere statutum est. Tiraquell. *Leg. connub. gloss. 8. n. 27. & seqq.*

105 2. Locum habet in Imperio Romano nunc post *Constit. Carolin. cit.* poena ignis, sive in civitate, sive in villa, & pago incendium sit excitatum, ob generalitatem textus *art. 125.* qui indifferenter poenam ignis huic delicto decernit. Adeoque non minus poenâ ignis afficiendus, qui in domo rustica, villa, vel pago incendium excitat, quam is, qui in civitate Palatium igne comburit: neque refert, an aedificia, in quibus incendium factum, constructa sint ad inhabitandum, vel ad alium usum, ut sunt rocularia, officinae artificum, reconditoria foeni, & frumenti, stabula &c. & extenditur etiam ad eos, qui non aedificia, sed frumenti acervum, ligna, & res similes dolose incendunt. Carpzov. *q. 39. cit. à n. 31. & ab hoc cit.*

106 3. Poena ignis locum habet, sive ingens & magnum, sive modicum etiam damnus ex inflammatione provenit; quia *Const. Carolin. in art. 125. cit.* indifferenter Incendiarios ad poenam ignis condemnat, nec considerat qualitatem damni per combustionem dati sed nequitiam incendiarii, & atrocitatem delicti, accedente periculo incendii majoris, quod facile evenire potuisset, licet Deo impediante non evenerit. Carpzov. *l. cit. n. 38. & 39.* Atque hinc 1. eidem poenae subjacet, qui materiam igni concipiendo aptam in aedibus deposuit, & nocendi animo inflammavit, licet ipsae aedes nondum ardere ceperint. Carpzov. *n. 41. & 42.* 2. qui proprias aedes incendit, eo fine, ut iisdem combustis, etiam vicinorum domus corripentur, licet, antequam hoc fieret, ignis fuerit extinctus. Carpzov. *n. 46.* 3. qui damnus, quod scelere suo dedit, vult refarcire, & ad restitutionem se offert. Carpzov. *n. 44.* & ratio est, quia nec transactio, nec remissio, delinquenti à parte laesa facta, vindictae publicae derogare, vel eidem praedjudicare potest *l. inter 2. C. inter alios acta &c.*

107 4. Quoad poenam ignis infligendam nihil interest, an quis ipse incenderit, an verò alium hoc facere jufferit; uterque enim, mandans scilicet, & mandatarius, conductor, & locator huic poenae subjicitur. Carpzov. *n. 48.* Et quidem quo-

ad mandatariam, & locatorem, qui mercede accepta operam suam ad inflammandum locat, nullum est dubium; quia in delictis ob mandatum acceptum nemo excusatur. Bartol. *in l. non solum §. si mandato ff. de injur.* Decian. *tr. crim. l. 9. c. 37. n. 1.* Carpz. *n. 49.* Quin gravius peccat, qui lucri causâ tam horrendum crimen non veretur committere, quam qui odio, & invidia agitatus hoc facit. Bartol. *l. cit. n. 14.* Damhud. *prax. crim. c. 83. n. 4.* Farin. *q. 123. n. 5.* Carpzov. *n. 50.* Quoad mandantem, & conductorem pariter constat; quia quod quis per alium fecit, ipsemet facere censetur *c. qui facit 72. de R. q. in 6. & l. is damnus 169. ff. eod. Salicet. in l. non ideo minus C. de accus. q. 6.* & hujus gravius crimen est, quam mandatarii; quia triplici modo delinquit, in seipsum, in mandatarium, quem corrumpit, & in eum, cujus aedes comburuntur. Carpz. *n. 54.*

5. Extenditur poena ignis etiam ad eos, qui ab aliis offensi, & ulcisci volentes incendunt; neque enim offensio antecedens relevare eosdem potest, cum tantum facinus inter modos defensionis legitime referri nequaquam possit, praesertim si offensio diu antè praecesserit, & temporis spatio sopita, vel extincta fuerit. Carpzov. *n. 58. & duob. seqq.* Neque obstat, quòd juxta vulgatam Regulam delictum irâ commissum mitius puniri soleat; nam Regula ista tum solum vera est, quando ira ex justa causa provenit, & delinquens versatur in licitis, prout fit, quando aliquis ab alio per injuriam percussus, calore iracundiae commotus, defensionis modum excedendo excidit. At incendiarius versatur in re plane illicita, & defensionem nullam potest praetendere, cum incendium non sit modus defensionis. Carpz. *n. 63.*

Quaeritur 7. quibus casibus poena¹⁰⁹ Incendii ordinaria sit mitiganda? Jam dictum est *n. 89. & 90.* poenam ordinariam non habere locum, quando incendium casu, vel culpâ contigit. Praeterea tres maxime aliae causae excusant à poena ordinaria.

1. Si reus poeniteat, crimine nondum perfecto, & consummato, materiamque igni concipiendo aptam, & inflammatam alicubi depositam auferat, antequam incendium exoriat. Coler. *p. 1. decis. 186. n. 2.* quia dolum poenitentia aliquo modo purgat, & reum, delicto non consummato, excusat. Host. *in c. pro humani n. 22. §. si verò perficere de homicid. in 6.* Felin. *in c. 1. n. 4. de praesumpt. Clar. §. sim. q. 60. n. 21.* Farin. *prax. crim. q. 124. n. 150.* Heig. *q. 32. n. 15. & seqq.* Carpzov. *pract. crim. q. 39. n. 3. & 4.* qui *n. 5. seqq.*

ob hanc rationem non ignis, sed gladii poena pleetendum existimat eum, qui in ipso actu delicti, incendio jam exorto, poenitet, & ut damnum majus avertat, homines ad flammam extinguendam convocat; quamvis enim, delicto jam perfecto, locus poenitentiae non sit amplius, neque ea post crimen consummatum ab omni poena excuset, ordinariam tamen mitigari suadet.

110 2. Si reus causam aliquam praetendat, ex qua ipsum non tam dolose, ac deliberato, & perverso animo, quam ex simplicitate quadam deliquisse conjecturari potest, Carpz. l. cit. n. 9. Quamquam autem causa tanti sit ponderis, ut reum excuset à poena ordinaria ignis, arbitrio Judicis relinquendum est; nam hujus est sagaciori studio circumstantias, & causae qualitates quasvis perpendere, & examinare, quas si sufficientes, & praegnantibus esse inveniunt, ignis supplicium in gladii poenam commutare poterit: modò de causa excusationis certò constet, vel quòd conjecturis, & praesumptionibus probata fuerit, vel eam reus in tortura obtinuerit; alias enim quilibet incendii reus, fingendo aliquam causam, severitatem poenae, & ignis cruciatum possit effugere. Carpz. n. 11.

111 3. Si reus adhuc sit minoris, & licet sit pubes, paucos tamen annos post inchoatam pubertatem excesserit, quales sunt, qui anno decimo sexto, vel decimo septimo hoc delicti genere se contaminant; licet enim minor aetas delinquentem in totum neutquam excuset, tamen quia infirmius est hominum hujus aetatis iudicium, minor in hoc, quam in majore appareat perveritas, ut propterea merito puniantur mitius. Clar. §. fin. q. 60. Decian. conf. 24. n. 4. l. 3. Menoch. de arbit. cas. 329. n. 1. Farin. q. 92. n. 41. & hinc Carpz. l. cit. n. 14. gladii poenam hos afficiendos existimat.

112 Quæritur 8. utrum casu, quo Incendiarius sapius iteravit hoc crimen, Judex poenam ignis exasperare possit, addito majoris alicujus reatus iudicio, nempe ut reus vel trahatur illigatus ad locum supplii, rapiatur, vel ante executionem forcipibus candentibusprehendatur, & aduratur? Rationem dubitandi facit 1. Constitutio criminalis Caroli V. art. 130. ubi exasperatio hæc respectu criminis Veneficii, & Latrocinij ob enormitatem, & reiterationem permittitur. 2. reitatio delicti regulariter graviorem requirit poenam, ut DD. ferè communiter docent. 3. ex causa Judex poenas ferè quas vis pro arbitrio exasperare, & aggravare potest l. si superior 3. C. ex quib. caus. infam. irrog. & ibi Glossa, atque DD.

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

Sed tenenda videtur negativa cum Carpzov. pract. crim. q. 58. n. 71. quòd nusquam aliquid de ista exasperatione supplicii in Incendiarijs per Leges sit constitutum, adeoque hoc temere asseverandum non sit; alias etiam adulter ob reiterationem adulterii, & fur ob repetitionem multiplicis furti candenti ferro lacerari deberet: quod apertè falsum est. Bald. in l. quicumque 4. col. 2. C. de Serv fugit. Jafen in l. eum qui 30. §. in popularibus n. 5. ff. de injur. Reufner l. 2. dec. 20. n. 13.

Neque obstant Argumenta opposita. Ad 1. poena ignis gravior per se jam est poena Rotæ, quæ Venefici, & Latrones afficiuntur. igitur licet ista quandoque ob reiterationem exasperetur, non tamen sequitur etiam exasperandam poenam ignis, sed locum habebit Regula, quòd in poenalibus, & odiosis extensio ad casus non expressos fieri non debeat. Ad 2. id verum est in delictis leviusculis, aut non capitalibus, in quibus Judex turò poenam mitiorem, aut leviozem exasperare potest. Farin. q. 23. n. 5. aut si lex expressa exasperationem poenae in atrocissimis admittat. Ad 3. exasperatio Judici permittitur, quando aliud crimen diversi generis concurrit, e. g. Incendium cum Latrocinio, non verò quando idem reiteratur, nisi hoc Lege expressum sit.

Quæritur 9. quanam censeantur esse Violatores Ecclesiarum, & quæ sint eorum poenae? hoc nomine hic veniunt, qui Ecclesias, aliisque loca Sacra, aut Religiosa violenter effringunt, aut spoliant. Pirhing hic n. 54. Reiffenstuel ibid. n. 42. Antiquiori Jure Imperiali pro qualitate delicti, & delinquentium, aliarumque circumstantiarum varietate multabantur exilio, vel deportatione ad Insulam, vel damnabantur ad metalla, aut etiam ad bestias, vel plectebantur capite, aut suspendebantur, aut vivi comburebantur l. sacrilegi 9. l. hac lege 10. ff. ad Leg. Jul. Peculat. l. si quis 10. & Auth. C. de Episc. & Cleric.

Hodierno Jure Ordin. Carolin. art. 116 172. & duob. seqq. qui Hierothecam cum Sacra Hostia abstulerit, jubetur comburi vivus; qui calicem, patenam, vel aliud vas sacrum aureum, vel argenteum cum, vel sine Reliquiis, praesertim cum effractione, supplicio capitis; qui verò alias res Sacras v. g. candelabrum, mappas Altaris, aut res privatas depositas interdium, & sine fractura abstulerit, sicut furti profani reus, non tamen ita facilè, sicut hic, mitigatà poenam, plectendus est. Wiestner hic n. 40. Reiffenstuel ibid. n. 45.

Jure Ecclesiastico verisimilius, ut Ecclesiarum incendiarij, violentiae, & spoliationis in Ecclesia commissa rei incurrunt

N n 2

ipso

ipſo factō Excommunicationem *can. canonica 107. cauſ. 11. q. 3. can. omnes 5. can. quisquis 21. §. ſiquis domum cauſ. 17. q. 4.* & præcipuè *c. conqueſti 22. de Sent. Excomm. ibi, Excommunicatos nuntietis*: quæ verba propriè ſupponunt jam Excommunicationem ab ipſo Jure latam eſſe, eamque ab homine, ſeu Judice publicandam, ut explicant *Suar. D. 22. de cenſur. ſect. 2. n. 10. Vallent. hic §. 3. n. 3. König ibid. n. 33.* eritque hæc reſervata Summo Pontifici, *Suar. l. cit. n. 4. Sayr. de cenſur. l. 3. c. 29. à n. 13. & alii apud Barboſ. in c. conqueſti cit. n. 2.*

¶ Porro ad Excommunicationem hæc incurrendam non ſufficit ſola effraſtio, quamvis violenta, ſed neceſſe eſt, ut ſequatur aliqua ſpoliatio Eccleſiæ, & ut eo ſine fiat per furtum, ſive per aliam gravem læſionem, illatam in bonis, & rebus Eccleſiæ: ſicut vice verſa nec ſufficit, ſi ſpoliatio, eſſi gravior, fiat ſine effraſtione. Alii verò Sacrilegi violatores Eccleſiarum

citra effraſtione, & ſpoliationem, ut ſiquis furetur calicem ex Eccleſia ſine violenta effraſtione, non incurrunt ipſo factō Excommunicationem, ſed ſunt excommunicandi. *Gloſſ. in c. conqueſti cit. V. excommunicatos. Suar. ſect. 2. cit. n. 6. Pirhing hic n. 54. & conſtat ex c. ſin. de Furt. & c. conqueſtus 16. de for. compet. ubi dicitur, Invaſores Eccleſiæ, tanquam Sacrilegos, anathemati uſque ad congruam ſatiſfactionem ſupponendos eſſe. Non ergo ſunt ipſo Jure excommunicati, ſed per ſententiam excommunicandi. Pirhing l. cit. Reiffenſtuel n. 43.*

Præterea ſi ſatiſficere noluert, ad poenitentiam non admittuntur; ſi autem volentes nequiverint, poenitentibus quidem ab Juriſ. & Sacrum Viaticum non denegatur, eorum tamen Sepultura intereſſe Clerici prohibentur *c. ſuper eo 2. de Raptorib. Barboſ. ibid. n. 2. Vallent. hic §. 3. n. 3. Pirhing hic n. 55. Wiefner n. 41. Reiffenſtuel n. 42.*

TITULUS XVIII.

De Furtis.

POſt Raptus, & Rapinæ crimen ſequitur Furtum: cujus vocis triplex acceptio eſt. 1. lata, prout Sacrilegium, Peculatum, Abigeatum, Expilationem, & quam unque aliam injuſtam rei alienæ acceptionem includit. 2. ſtrictior, prout à præcedentibus contra diſtinguitur, quia tamen in hac acceptione à modo auferen-

di, an ſcilicet clam, & ſine vi, an verò palam, & vi intentata fiat, adhuc Rapinæ delictum comprehendit. 3. ſtrictiſſimè, & ſpecificè, prout per violentiam, quæ eſſentialis Rapinæ eſt, etiam ab iſta diſtinguitur, & designat ſpeciale aliquod delictum privatum: in quo ſenſu accipitur in præſenti Rubrica. Quare ſit

§. I.

De Furti Natura, & Varietate.

S U M M A R I U M.

1. Furti Etymologia.
2. &c. Definitio.
4. &c. Diviſio in manifeſtum, & non manifeſtum.
6. 7. Parvum, & Magnum.
8. 9. Simplex, & Qualiſicatum.
10. Primum, & Iteratum.
11. Rei, Uſus, & Poſſeſſionis.
12. Diurnum, & Nocturnum.
13. Domeſticum, & Extraneum.
14. Requiſita, ut commiſſum dicatur furtum.

15. &c. Caſus, in quibus non committitur.
22. &c. Caſus, in quibus commiſſum cenſetur.
30. &c. An furti reus ſit, qui rem alienam accipit, vidente illius domino?
33. &c. Aut qui furem non indicat?
36. &c. Vel debitori aufert, quantum hic ipſi debet?
40. &c. Qui detinet rem inventam?
45. &c. Vel aufert in neceſſitate?
52. &c. An furti obiectum ſit liber homo?

¶ QUAERITUR I. quid ſit Furtum? R. duo in quaſtione hac expendi debent, ſcilicet primò Etymologia iſtius Nominis, & ſecundò ipſa Delicti, hoc nomine ſignificati, eſſentia. Et quidem §. furtum autem 2. Inſtit. de oblig. qua ex delict. & l. furtum 1. princ. ff. h. tit. hujus Nominis

Etymologia juxta diverſa Jctorum placita affertur quadruplex. 1. enim aliqui cum Labeone putabant dictum à Furro, i. e. nigro, quòd clam, & in obſcuro fiat, & plerumque noctu. 2. alij cum Sabino à Fraude: hinc fraudulosa rei contrectatio dicitur l. furtum cit. §. ſin. 3. non pauci à ſeren-